

Helsingfors/Mariehamn 10.3.2011

Nr 8/11

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
26.1.2011, nr 10 och
13/2011.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 26.1.2011 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (nedan landskapslagen).

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Blankettlagen om utkomstskydd för arbetslösa anpassas till genomförda ändringar i rikets lag om utkomstskydd för arbetslösa. Ändringarna föranleder även ändringar i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. De nuvarande handlingsplanerna ersätts med en ny gemensam sysselsättningsplan. Bestämmelserna om omsättningsskydd revideras. Möjligheterna för utländska medborgare att registrera sig som arbetssökande utvidgas.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagarna gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, kommunernas förvaltning, socialvård, undervisning och läroavtal samt främjande av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 18 § 1, 2, 4, 13, 14 och 23 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer landskapet. Till rättsområdena undervisning och främjande av sysselsättningen hör enligt motiven till självstyrelselagen även lagstiftningen om yrkesvägledning och ar-

betsförmedling. Landskapslagarna gäller även näringsverksamhet på vilket område behörigheten jämlikt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer landskapet.

Landskapslagarna berör därtill arbetsrätt samt arbetsavtal på vilka områden lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 21 punkten samt 29 § 1 mom. 6 punkten i självstyrelselagen med vissa undantag tillkommer riket. Dessa bestämmelser kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Lagstiftningsbehörigheten gällande försäkringsavtal och socialförsäkring har i självstyrelselagens 27 § 11 punkt och 29 § 1 mom. 3 punkt hänförs till riket. Med anledning härav har rikslagens bestämmelser om den inkomstrelaterade dagpenningen inte intagits i landskapslagstiftningen. Rikslagens bestämmelser härom är direkt tillämpliga i landskapet.

Landskapslagarna innehåller bestämmelser som berör de i 2 kap. i grundlagen reglerade grundläggande fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen tillkommer riket. Jämlikt grundlagens 18 § 2 mom. ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelser om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning utfärdas genom lag. Enligt grundlagens 19 § ska var och en genom lag garanteras rätt till social trygghet bland annat vid arbetslöshet och arbetsoförmåga. Ålandsdelegationen anser att de i landskapslagarna intagna avvikelserna från rikslagstiftningen inte innebär några från rikslagstiftningen avvikande ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna.

I 21 § i landskapslagen har intagits en allmän skyldighet för en arbetslös arbetssökande att aktivt söka arbete eller utbildning samt ställs andra krav på aktivitet hos arbetslösa arbetssökande. Motsvarande skyldigheter finns i gällande landskapslag, och Ålandsdelegationen hänvisar i detta sammanhang till delegationens utlåtande 25.10.2005, i vilket Ålandsdelegationen bl.a. med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande med anledning av regeringens proposition (RP 115/2002 rd) med förslag till lagar om utkomstskydd för arbetslösa och om ändring av lagar som har samband med den (GrUU 46/2002 rd) ansett att landskapslagen i föreliggande avseende inte står i strid med grundlagen.

Hänvisningarna i landskapslagens 35 § och 49 § till rikets lag om integritetsskydd i arbetslivet säkerställer det i grundlagens 10 § garanterade skyddet för privatlivet vid arbetsprövning för personer med nedsatt arbetsförmåga samt vid arbetspraktik. Till den del dessa bestämmelser berör områden som utgör riksbehörighet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen. I landskapslagens 35 § och 49 § har även intagits hänvisningar till landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och till land-

skapslagen om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland, genom vilka jämlikhetsbestämmelserna i grundlagens 6 § 2 och 4 mom. tillgodoses.

Enligt landskapslagens 50 § 4 punkt ska en arbetssökande inte anvisas arbetspraktik för sådana uppgifter vilkas utförande den som anordnar arbetspraktiken förutsätter ett intyg över narkotikatest enligt 6 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet, om den enskilde inte vill uppvisa det nämnda intyget. Bestämmelsen berör i de ovan beskrivna medborgerliga rättigheterna. En motsvarande bestämmelse har intagits i 8 kap. 2 § i rikets lag om offentlig arbetskraftservice (FFS 1295/2002), och kan till de delar den enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen utgör riksbehörighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Bestämmelsen i landskapslagens 19 § om registrering av utländsk arbetssökande har formulerats med beaktande av att förhållandet till utländska makter och utlänningslagstiftningen enligt 27 § 4 och 26 punkterna i självstyrelselagen med vissa undantag utgör riksbehörighet.

Förordningsfullmakter har intagit i landskapslagens 17 §, 29 § 3 mom. och 30a § 5 mom. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Med beaktande av att innehållet i delegeringen preciseras och begränsas av den reglering som finns i landskapslagen anser Ålandsdelegationen att delegeringsstadgandena uppfyller de krav som anges i grundlagens 80 § 1 mom. och självstyrelselagens 21 § 1 mom.

I landskapslagens 42 a § har intagits en hänvisning till kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 och kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006. En hänvisning till sist nämnda förordning finns även i landskapslagens 61 §. Med anledning härav påpekas att Ålandsdelegationen och justitieministeriet har överenskommit om följande förfarande beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk:

”Då landskapslagarna i enlighet med självstyrelselagens bestämmelser tillställs justitieministeriet och Ålandsdelegationen gör justitieministeriet en förhandsbedömning om ministeriet avser att tillställa delegationen en komplettering beträffande de EG-rättsliga aspekterna. I sådana fall meddelar justitieministeriet Ålandsdelegationen att en sådan komplettering kommer att tillställas delegationen. I dessa fall inväntar Ålandsdelegationen justitieministeriets komplettering förrän delegationens utlåtande över ifrågavarande landskapslagstiftning tillställs ministeriet”.

Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet vare sig aviserat eller inkommit med här avsedd komplettering.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa förutsätter att även landskapslagen om ändring av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Olsson.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare